

**Gevangenenzorg
Nederland**
Geloof in herstel

Kerk en detentie

Kerk en detentie

Wat doe je als ambtsdrager of leidinggevende van een kerkelijke gemeente als een gemeentelid vast komt te zitten? Hoe reageert de gemeente? En wat doe je als er via missionaire of diaconale activiteiten een ex-gevangene in contact komt met de gemeente? Deze brochure behandelt de, in dit verband, meest gestelde vragen. Het is een eerste handreiking aan leidinggevend en andere gemeentelieden die hiermee te maken krijgen.

We realiseren ons dat in deze brochure veelomvattende thema's met veel dilemma's aan de orde komen. De context van deze brochure leent zich er niet voor daar diepgaand op in te gaan. We staan open voor uw vragen.

Elk hoofdstuk in deze brochure begint met een korte casus. Daarna geven we enkele adviezen. Het is belangrijk om te beseffen dat ondersteuning bij een situatie rond detentie maatwerk is en zorgvuldigheid vraagt. Als de informatie in deze brochure te beknopt is, of als er andere vragen zijn, neemt u dan gerust contact op met Gevangenenzorg Nederland. Wij geven u graag advies op maat.

Gevangenenzorg Nederland is een christelijke vrijwilligersorganisatie. Zo'n 650 vrijwilligers gaan op bezoek bij (ex-)gevangenen, tbs-patiënten en hun familieleden en bieden een luisterend oor en praktische ondersteuning. Vanuit het kantoor in Zoetermeer worden deze vrijwilligers aangestuurd en begeleid door maatschappelijk werkers. Zo wil de organisatie invulling geven aan de Bijbelse oproep in Mattheüs 25 om gevangenen te bezoeken.

Wij wensen leidinggevend en andere gemeentelieden sterkte en wijsheid toe bij het omgaan met situaties rondom detentie.

Voor telefonisch advies zijn we tijdens kantooruren bereikbaar op 079 331 05 68.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Verloop van de strafprocedure	4
Hoofdstuk 2	Contact met de gevangene	6
Hoofdstuk 3	Steun voor de familie	8
Hoofdstuk 4	Geheimhouding	10
Hoofdstuk 5	Communicatie naar de gemeente	12
Hoofdstuk 6	Omgaan met media-aandacht	14
Hoofdstuk 7	De schuldvraag	15
Hoofdstuk 8	Dader – slachtoffer verhouding	17
Hoofdstuk 9	Ex-gevangenen en kerkelijke gemeente	18
	Aanbod Gevangenenzorg Nederland	20
	Wat kunt u doen voor Gevangenenzorg?	22
	Nuttige adressen	23

Verloop van de strafprocedure

Jan en Liesbeth de Jong zijn met hun drie kinderen een doorsnee, christelijk gezin. Totdat Jan op een avond niet thuis komt. Hij is gearresteerd door de politie. Hij wordt beschuldigd van ernstige mishandeling.

Detentie heeft ingrijpende gevolgen. Niet alleen voor wie wordt opgepakt en vastgezet, maar ook voor de achterblijvers thuis. Dat geldt evenzeer voor slachtoffers. Het heeft ook gevolgen voor de kerkelijke gemeente.

Wat gebeurt er na een aanhouding?

De verdachte wordt na zijn aanhouding verhoord. Als hij langer vast moet blijven, volgt een bevel tot in verzekeringstelling. Dit houdt in dat de politie hem drie keer 24 uur op het politiebureau kan vasthouden voor verhoor. De verdachte huurt een advocaat in of krijgt er één toegewezen. Na de in verzekeringstelling kan de verdachte langer worden vastgehouden. Er is dan sprake van voorlopige hechtenis.

De verdachte wordt dan meestal binnen 14 dagen overgebracht naar een Huis van Bewaring. Soms wordt hij 'in beperking' gesteld. Dan is er helemaal geen contact mogelijk. Niet met medegevangenen, en niet via de post of telefoon.

De voorlopige hechtenis kan maximaal negentig dagen duren. Die periode kan tussentijds worden beëindigd, waardoor de verdachte vrijkomt. Het gerechtelijk vooronderzoek kan dan nog wel doorgaan. Na afronding van het onderzoek valt het besluit of de verdachte wordt vervolgd. Soms lukt het niet het gerechtelijk vooronderzoek af te ronden tijdens de periode in voorlopige hechtenis. Dan volgt een proformazitting om de aanhouding met dertig dagen te verlengen.

De verdachte ontvangt in het Huis van Bewaring of thuis een aangezekende brief met een oproep om voor de rechter te verschijnen: de

dagvaarding. Hierin staat welk strafbaar feit de verdachte ten laste wordt gelegd. Er kan van vervolging worden afgezien als er bijvoorbeeld gebrek aan bewijs is. De zaak wordt dan geseponeerd.

Zolang er nog geen uitspraak is geweest, is de verdachte voor de wet onschuldig. Als bewezen wordt dat de verdachte een misdaad heeft gepleegd en de rechter de verdachte schuldig bevindt, wordt hij overgebracht van het Huis van Bewaring naar de gevangenis. Als de rechter vindt dat een delict niet wettig en overtuigend kan worden bewezen, volgt vrijspraak.

“Dan zie je boven je staan: Ingang gedetineerden. Het is net alsof je in een film bent terechtgekomen.”

- Kiki, inmiddels ex-gevangene

Contact met de gevangene

Jan is overgebracht naar de gevangenis. Hij zou het fijn vinden als zijn eigen predikant, dominee Jansen, langskomt om met hem te praten over zijn situatie en de situatie van zijn gezin.

Hoe weet ik waar een gemeentelid vastzit?

De Dienst Justitiële Inrichtingen geeft geen adressen vrij van gevangenen. De gevangene moet zelf familieleden of vrienden inlichten over waar hij in bewaring is gesteld. Een predikant of andere leidinggevende kan via de familie te weten komen waar het gemeentelid wordt vastgehouden. De eerste dagen na de arrestatie is er overigens weinig of geen contact mogelijk tussen de verdachte en de familie.

Op welke manier kan ik contact hebben?

- Een bezoek. Dat vindt plaats in de bezoekruimte, waar andere gevangenen ook hun bezoek ontvangen.
- Een briefwisseling. Hierbij is briefgeheim niet gegarandeerd.
- Een telefoongesprek. De gevangene kan u bellen. U kunt niet zelf bellen. Het gesprek is op kosten van de gevangene.

Hoe en wanneer kan ik op bezoek komen?

Tijdens het bezoekuur. Dit is meestal slechts één uur per week, bedoeld voor familieleden en vrienden of kennissen om op bezoek te komen. De gevangene moet een bezoekerslijst samenstellen. Als hij u hier niet op plaatst, kunt u hem niet bezoeken. Gaat u op bezoek, dan is het belangrijk om ruim op tijd aanwezig te zijn en een identiteitsbewijs (identiteitskaart, paspoort of rijbewijs) mee te nemen. Anders wordt u niet toegelaten. Dit uur valt dus samen met familiebezoek! Het is aan te raden om met de familie te overleggen of het samenvallen van het bezoek wenselijk is.

Kan ik als predikant buiten de bezoektijden op bezoek gaan?

In een gevangenis werken geestelijke verzorgers van diverse geloofsrichtingen op de afdeling Geestelijke Verzorging (GV). Volgens de wet hebben gevangenen daarnaast recht op contact met de geestelijk verzorger van hun eigen keuze. Dit kan de eigen gemeente-predikant of voorganger zijn. Soms is het mogelijk via de GV een afspraak te maken voor een bezoek buiten het standaard bezoekuur. U kunt dan in een afgezonderde ruimte met de gevangene spreken. Dit valt dan niet samen met het familiebezoek. In de praktijk is de frequentie hierbij vaak laag, maar een maandelijks bezoek moet tot de mogelijkheden behoren. U moet hiertoe zelf contact opnemen met de GV. Gevangenzorg Nederland kan op dit punt verder adviseren en bemiddelen.

Wat als de gevangene geen contact wil met ambtsdragers of andere gemeenteleden?

Het komt geregeld voor dat het contact tussen gevangene en de eigen gemeente is verstoord. Attendeer de gevangene op de mogelijkheid een bezoekvrijwilliger te vragen van Gevangenzorg Nederland. Dan kan hij of zij met een christen die geen deel uitmaakt van de eigen gemeente praten over de ervaringen rond de detentie. De vrijwilliger zal dan ook zeker de mogelijkheden aankaarten om te komen tot herstel van verhoudingen met de eigen gemeente. Daarnaast anticiperen we tijdig op de situatie na vrijkomen en bieden we ook nazorg na detentie.

Steun voor de achterblijvende familie

Liesbeth heeft het moeilijk. Hoe kon Jan zich zo laten gaan? Ze is bezorgd hoe de omgeving zal reageren als bekend wordt wat er is gebeurd. Doordat Jan vast zit, zorgt Liesbeth voor de kinderen en het huishouden. Ze heeft financiële zorgen. Ze wil een uitkering aanvragen en zal moeten solliciteren, maar dat kost tijd.

Welke pastorale houding kan de familie helpen?

Detentie heeft grote impact op de achterblijvende familie, zowel op emotioneel, relationeel, financieel als geestelijk vlak. Vaak spelen gevoelens als schuld, boosheid en verdriet een grote rol. De achterblijvende familie heeft vaak het gevoel dat niet alleen de gevangene vast zit, maar zij net zo goed. Het is belangrijk dat zij merken dat hiervoor oog is. Erkenning, zich gezien voelen zonder vooroordelen kan hen steun geven. Het is goed te vragen welke steun zij vanuit pastoraat en gemeente willen ontvangen. Voorkom dat de naaste familie in een isolement terecht komt. Meestal waarderen zij blijken van meeleven vanuit de gemeente en voorbede zeer. Overleg wel eerst met de familie welke informatie binnen de gemeente openbaar mag zijn.

Thema's voor een pastoraal gesprek zijn: geloof, relaties, schuld en schaamte, gevolgen voor kinderen, financiën, werk en huisvesting. Het is verstandig verschillende pastorale aanspreekpunten te hebben voor de gevangene en de familie om loyaliteitsproblemen te voorkomen. Teamwerk is belangrijk, omdat de gevangene en het gezin een geheel eigen weg gaan in deze periode. Het is aan te be-

“Ik ga niet meer naar een kerk, die is voor nette mensen. Mijn zoon zit vast, ik hoor daar niet meer.”

- Moeder van een gedetineerde zoon

velen om contact op te nemen met Gevangenezorg. Onze afdeling 'Aandacht voor achterblijvers' heeft de nodige kennis in huis over problematiek van achterblijvende familieleden rondom detentie.

Wat verandert er op financieel gebied voor de familie van de gevangene?

Als een gemeentelid gedetineerd raakt, heeft zijn werkgever het recht het loon (tijdelijk) te stoppen. Een gevangene heeft ook geen recht (meer) op een sociale uitkering. Deze moet hij zelf stopzetten bij de uitkerende instantie. Als het gezin afhankelijk is van het loon of de uitkering van de gevangene ontstaan problemen op financieel gebied, bijvoorbeeld met het betalen van de huur of hypotheek en andere financiële verplichtingen.

Hoe kan de achterblijvende familie financieel begeleid worden?

Voor hulp en bijstand kan de familie van een gevangene zich melden bij het Algemeen Maatschappelijk Werk en de Gemeentelijke Sociale Dienst. De gemeente kan een begeleidende rol vervullen op het gebied van uitkering, schulden, sollicitatie, huur of hypotheek. Familie kan contact opnemen met het diaconale steunpunt van de kerkelijke gemeente voor advies over aanvullende financiële ondersteuning. Te denken valt aan een (maandelijks) bedrag om in de dagelijkse levensbehoeften te voorzien.

Geheimhouding

Niemand uit de gemeente is op de hoogte van de situatie van Jan en Liesbeth. Dominee Jansen heeft met hen gesproken en vraagt zich af in hoeverre hij de gemeente bekend mag maken met de situatie.

Heeft een leidinggevende geheimhoudingsplicht naar de rechter?

Een predikant, voorganger, oudste of ouderling heeft door zijn ambt een verschoningsrecht naar de rechter toe. De rechter kan hem dus niet dwingen te vertellen wat pastoraal besproken is met een gevangene of met zijn familie.

Is er geheimhoudingsplicht naar de gemeente?

Wat de predikant of voorganger naar de gemeente communiceert, staat los van de geheimhouding naar de rechter toe. Na een gesprek met een gevangene kunnen er zaken zijn die geheim blijven. Over het algemeen is het belangrijk dat de gemeente zo snel mogelijk op de hoogte is van de situatie, mits de gevangene en de familie hier-

mee akkoord zijn. De openheid moet beperkt blijven tot feitelijke, noodzakelijke informatie en qua timing zorgvuldig zijn.

Tijdens het bezoek aan de gevangene is het goed te bespreken wat u de gemeente gaat vertellen. Hierbij is het belangrijk respect te hebben voor de situatie van de gevangene, maar ook voor die van de achterblijvende familie en de gemeente. Over en weer moet enig gevoel ontstaan voor elkaars situatie. Als slachtoffers ook deel uitmaken van dezelfde gemeente kan de situatie gecompliceerd zijn. Zie ook hoofdstuk 8.

“De dominee was totaal verkeerd ingelicht door de kerkenraad. Er werd zoveel over gepraat zonder dat ze iets aan mij vroegen. De kerkenraad heeft nooit om opheldering gevraagd.”

- John, ex-gevangene

Het is belangrijk de gemeente te vragen integer met de situatie om te gaan. Er zijn wegen te bewandelen waardoor de gemeente op de hoogte wordt gesteld van de situatie, maar waarbij het niet aan de grote klok wordt gehangen. Hierover vindt u in hoofdstuk 5 meer informatie.

Communicatie naar de gemeente

Enkele gemeenteleden hebben al iets gehoord over de detentie van Jan. Er gaan verschillende verhalen rond binnen en buiten de gemeente. Dominee Jansen wil samen met de wijkouderling de gemeente graag informeren, zodat duidelijkheid ontstaat over de situatie en er voor gebeden kan worden.

Hoe licht ik de gemeente in eerste instantie in over de situatie?

Een situatie rondom detentie is complex. Vooral in het begin, als er nog geen veroordeling is uitgesproken, is het belangrijk juiste informatie te geven aan de gemeente en geen oordeel te vellen.

Als eerste is van belang dat de communicatie naar de gemeente in overleg gaat met de gevangene en de familie. Indien dader en slachtoffer deel uitmaken van dezelfde kerkelijke gemeente is het noodzakelijk ook het slachtoffer hierbij te betrekken. Wat kan wel en niet verteld worden? Wij adviseren om de situatie in eerste instantie niet bekend te maken via het kerkblad, e-mail of website. Het kan in veel gevallen beter zijn de gemeente in te lichten door middel van

bijvoorbeeld een persoonlijke brief. Op deze manier blijft gevoelige informatie binnen de gemeente en voorkom je roddels.

Ten tweede kan het belangrijk zijn dat binnen de gemeente een contactpersoon wordt aangesteld. Te denken valt aan een predikant, voorganger of andere leidinggevende. Bij deze contactpersoon kunnen gemeenteleden, maar ook eventueel de media, terecht met vragen. Hierdoor voorkom je verwarring en onjuiste berichtgeving.

Als er veel ophef ontstaat over de situatie kunt u een gemeentevond organiseren, waar duidelijkheid verschaft wordt over de situatie. Hier krijgen de gemeenteleden ook de kans om met elkaar te spreken over de situatie en hier samen voor te bidden. Gevangenenzorg Nederland kan een adviserende rol vervullen bij het organiseren van een dergelijke gelegenheid.

“Al die beschuldigingen in de krant, dat geloven ze. Zo gaat dat hè... mensen praten over elkaar. Maar het erge is dat er nooit iemand naar ons toe is gekomen om te vragen hoe het nou echt zat.”

- Debora, partner van gevangene

Hoe houd ik de gemeente op de hoogte van de situatie?

Het is belangrijk dat de gemeente op de hoogte blijft, zodat gemeenteleden kunnen meeleven met de gevangene en zijn familie. Als de strafprocedure in een verder stadium is, kan de gemeente op de hoogte worden gehouden via het kerkblad, e-mail of op andere wijze. Hierbij is het van belang vooraf te overleggen met de gevangene en zijn familie. Het is ook mogelijk dat de familie zelf iets schrijft over hun situatie en welke betrokkenheid vanuit de gemeente ze op prijs stellen.

Omgaan met media-aandacht

De beschuldigingen aan het adres van Jan hebben uitgebreid in de krant gestaan. Het hele dorp weet er inmiddels van. Verschillende gemeenteleden zijn door journalisten bevraagd over de situatie. Zij vragen aan dominee Jansen hoe ze met deze media-aandacht om moeten gaan.

Hoe gaan we als gemeente om met de media-aandacht?

Een geval van detentie is vaak interessant voor de media. Als het een ernstiger feit betreft, krijgt het waarschijnlijk ruim de aandacht.

Het is van belang in geval van detentie direct een contactpersoon aan te stellen die inzicht heeft in de situatie. Deze persoon is degene die de media te woord staat. Informeer de gemeente zo snel mogelijk dat deze persoon de contactpersoon is voor de gemeente en voor de media. Het is goed hierbij aan gemeenteleden te vragen niet zelf met de media in gesprek te gaan, maar door te verwijzen naar de contactpersoon.

Waar moet je op letten in een reactie naar de media?

Het is per situatie verschillend of een reactie nodig is. Als de contactpersoon iets met de media deelt, moet dit zeer zorgvuldig en doordacht gebeuren. Het is belangrijk geen oordeel uit te spreken, maar met nuchterheid, openheid en soberheid over de situatie te spreken. Doe bijvoorbeeld geen uitspraak over schuld zolang de rechtszaak nog niet is geweest, stuur geen informatie naar de media over zaken die nog niet bekend zijn in de gemeente etc. Verder dient een reactie van de contactpersoon in overleg te gaan met de gevangene en/of de familie.

Alles wat geschreven of gezegd wordt in de media zal ook door de gemeente worden gelezen. Het is van belang hier op een gepaste manier op in te spelen.

De schuldvraag

Jan geeft in het gesprek met de predikant toe dat hij een geweldsdelict heeft gepleegd. Hij zegt echter dat hij geen andere keus had en dat iedereen in zijn situatie hetzelfde zou doen. Dominee Jansen vindt het moeilijk om hier op een pastoraal verantwoorde manier mee om te gaan.

Hoe ga ik om met schuld?

Over het algemeen kunnen we stellen dat wat strafbaar is in het Nederlands recht, ook in christelijke zin zonde is. Het is echter een valkuil om met een oordelende insteek een gevangene te bezoeken. Het oordeel en de zonde mogen wel aan de orde komen, maar het is van belang eerst te luisteren naar wat er precies is gebeurd en wat vooraf is gegaan aan het strafbare feit.

Als de gevangene de verantwoordelijkheid van zijn daden op zich neemt, kan een weg van herstel en verzoening beginnen met zichzelf, de familie, de gemeente en mogelijk ook met slachtoffers. Dit moet niet worden geforceerd. Er kan tijd nodig zijn voordat een partij hier aan toe is. In pastorale ontmoetingen kan er aandacht zijn voor de weg van schuldbelijdenis en vergeving bij God. Wat de gemeente betreft, het is verstandig dat de kerkenraad zich bezint en de koers bepaalt over hoe de gemeente omgaat met herstel en verzoening en bijvoorbeeld het doen van schuldbelijdenis.

“Ik was open en had het hele verhaal op tafel gelegd. Dat was een opluchting. Gelukkig werd ik goed geholpen door de de predikant.”

- Eric (ex-gevangene) is zich bewust van zijn schuld en zoekt hulp

Hoe werk ik met de dader aan herstel?

Schulderkenning en vergeving is een langdurig proces. In dit proces met de dader is begeleiding van groot belang. Gesprekken over de daad, wat daarbij gevoeld werd en hoe daar mee om te gaan, zijn zaken die aan bod kunnen komen.

Het is belangrijk samen met de gevangene te werken aan herstel. Hierbij is het nemen van eigen verantwoordelijkheid voor daden van belang. Er moet inzicht komen in de effecten van de misdaad op het leven van slachtoffer, dader, omgeving en samenleving. Door de erkenning van schuld en het inzicht in de effecten wordt herstel mogelijk.

Soms is het moeilijk met elkaar in gesprek te komen over wat er is gebeurd en hoe het verder moet. Gevangenzorg Nederland heeft bemiddelaars die hierbij kunnen helpen.

Hoofdstuk 8

Dader-slachtoffer verhouding

Het slachtoffer van Jan, Kees van Dijk, is ook lid van de gemeente van dominee Jansen. Hij en zijn familie zijn woedend op Jan. Jan moet zwaar gestraft worden. Jan zegt echter dat Kees ook schuld heeft, omdat Kees hem jarenlang heeft uitgedaagd.

Hoe ga ik om met dader én slachtoffer in mijn gemeente?

Het komt soms voor dat een dader en een slachtoffer bij dezelfde kerkelijke gemeente zijn aangesloten. Dit vraagt om bijzonder veel wijsheid en zorgvuldigheid. Als het mogelijk is, kan het waardevol zijn om hier al tijdens detentie op te anticiperen. Denkbaar is vanuit het pastoraat familie en vrienden van beide partijen afzonderlijk bij elkaar te brengen. Dit vraagt grote zorgvuldigheid en de ervaring leert dat het lang niet altijd (direct) mogelijk en wijs is beide partijen samen te brengen. Toch is het van groot belang dat beide partijen hun gevoelens kunnen delen en vertellen hoe zij in de situatie staan, zodat er begrip ontstaat. Op termijn kunnen de partijen eventueel met elkaar in contact gebracht worden en kan mogelijk toegewerkt worden naar een gesprek tussen dader en slachtoffer, maar dit vraagt nadrukkelijk veel voorbereiding. Beide partijen moeten hieraan toe zijn en dat kan, afhankelijk van de aard van het delict en/of persoonlijkheden van de dader en het slachtoffer en beide families, soms jaren duren. Het is raadzaam om hierbij advies van derden te vragen, zoals Gevangenzorg Nederland of Perspectief Herstelbemiddeling.

Het is van belang dat de leiding van de gemeente geen partij kiest. Het kan een overweging zijn de processen rondom de situatie aan te laten sturen door een deskundige van buiten de gemeente. Iemand die zelf uit de gemeente komt, wordt namelijk al snel gezien als lid van een bepaalde groep. Gevangenzorg Nederland kan hierin een adviserende rol vervullen.

Ex-gedetineerden en kerkelijke gemeente

De gemeente van dominee Jansen organiseert een zomerproject voor de wijk rond het kerkgebouw. Op een middag schuift een onbekende aan op het zonnige terras. Hij is blij met de gratis koffie. Teamlid Karel die hem aanspreekt, merkt dat de man ook blij is met een luisterend oor. Hij blijkt onlangs te zijn vrijgekomen uit de gevangenis. Wat startte als een belangstellend praatje, loopt uit op een relaas over veel problemen die deels behoorlijk urgent zijn. Karel weet niet goed wat hij hiermee aan moet.

Missionaire contacten

Via diaconale en missionaire contacten als een Alpha cursus, de voedselbank of een project in de wijk, komen kerkelijke gemeenten geregeld in contact met mensen die net vrij zijn uit detentie en weer een bestaan op moeten bouwen. Als kerkelijke gemeente wil je er ook voor deze mensen zijn en zo concreet handen en voeten geven aan de diaconale taak. Het christelijk geloof kan ex-gevangenen helpen om hun leven richting te geven. Relaties en goede contacten zoals een kerkelijke gemeente die biedt, kunnen daarbij van groot belang zijn.

Grote problemen

Vaak gaat het om mensen met specifieke vragen en met complexe problemen. Er kunnen problemen zijn op het geestelijke vlak die om pastorale begeleiding vragen. Voor velen was het zwaar om vast te zitten in de gevangenis. Er zijn ingrijpende dingen gebeurd die tot detentie hebben geleid. Het liefst wil iemand die snel vergeten. Vergeten is echter geen verwerken. Wat is de invloed van de detentie op eerdere relaties?

Er kunnen ook diverse praktische problemen zijn na detentie. Iemand die uit de gevangenis komt moet vaak weer op zoek naar huisvesting. Er moet een uitkering worden aangevraagd. Is het mogelijk een baan te vinden? Vaak zijn er problematische schulden. Ongeveer 70 procent van de ex-gevangenen komt vroeg of laat opnieuw vast te zitten. Het ontbreken van goede nazorg na detentie is een belangrijke oorzaak hier-

van. De problemen die iemand die weer vrij is ondervindt, kunnen ertoe leiden opnieuw het verkeerde pad op te gaan. Het kan er ook toe leiden dat de ex-gevangene een sterk beroep doet op de kerkelijke gemeente of zelfs gewenst gedrag gaat vertonen in de hoop hulp te krijgen.

Draagvlak

Een luisterend oor en praktische hulp zijn in deze situaties van groot belang. Het is echter belangrijk te voorkomen dat een individueel gemeentelid zich aan de problemen vertilt. Bewogenheid en meeleven zijn belangrijke waarden, maar dienen wel samen te gaan met een zekere nuchterheid en gezond verstand. Bied bijvoorbeeld niet zomaar onderdak aan in eigen huis. Betrek meerdere gemeenteleden bij de situatie en zeker ook de diaconie. Het gaat vaak om mensen met weinig of geen sociaal netwerk. Dit is een probleem waarvoor een gemeente in principe veel te bieden heeft. Het gaat geregeld ook om mensen die verslaafd zijn of bepaalde sociale vaardigheden missen. Bedenk of er gemeenteleden zijn met relevante kennis of ervaring vanuit hun opleiding of beroep. Ga na welke hulp kan worden ingeroepen. Iedere burgerlijke gemeente heeft niet alleen Algemeen Maatschappelijk Werk en een Gemeentelijke Sociale Dienst, maar ook een coördinator nazorg ex-gedetineerden.

Persoonlijke begeleiding

Het is prachtig als ex-gevangenen mee gaan draaien bij activiteiten in de gemeente of de diensten gaan bezoeken. Wees daarbij alert op het cultuurverschil dat er kan zijn tussen de gemeente en de omgeving. Bedenk of en wanneer het nodig is andere gemeenteleden hierover te informeren. Doe dit echter nooit zonder overleg met de betrokkene zelf. Zie ook hoofdstuk 5. Laat het duidelijk zijn wie de begeleidende rol heeft.

Gevangenzorg Nederland heeft veel ervaring met nazorg aan mensen die weer vrijkomen. Kerkelijke gemeenten kunnen ons altijd bellen voor advies.

Aanbod Gevangenenzorg Nederland

Aandacht voor gevangenen

Onze vrijwilligers bezoeken gevangenen tijdens en na detentie. Ze bieden hen een luisterend oor en denken mee in praktische zaken.

In de gevangenis kan de gevangene onze SOS Cursus doorlopen. Dat is een cursus waarin vrijwilligers in acht bijeenkomsten samen met gevangenen nadenken over schuld, slachtoffers en samenleving, maar ook over verantwoordelijkheid en vergeving.

Voor gevangenen die bijna vrijkomen of net vrij zijn, is het soms moeilijk om met partner, kinderen, familie of vrienden in gesprek te komen over wat er is gebeurd en hoe het verder moet. Gevangenenzorg Nederland biedt dan netwerkgesprekken aan. Onze bemiddelaars helpen bij deze gesprekken.

Aandacht voor achterblijvende familie

Familieleden van gevangenen kunnen ons bellen, chatten of mailen voor informatie, een luisterend oor, of om mee te denken in praktische zaken. Daarnaast gaan onze vrijwilligers bij achterblijvende familie op bezoek tijdens en na detentie. Verder organiseren wij voor familie een-op-een lotgenotencontact.

Voor de kinderen hebben we een kindercadeauprogramma. De ouder in de gevangenis kan een cadeautje aanvragen voor zijn of haar kind. Onze vrijwilliger koopt het cadeautje op onze kosten en brengt het bij het kind thuis.

Aandacht voor tbs-patiënten

Onze vrijwilligers gaan op bezoek bij tbs-patiënten in de kliniek. Ze bieden hen een luisterend oor, zonder te oordelen.

Aandacht voor terugkeer

Ook na detentie kan de ex-gevangene een beroep doen op een vrijwilliger van Gevangenenzorg. Juist de eerste maanden kunnen zwaar zijn en dan is een luisterend oor en iemand die meedenkt in praktische zaken erg welkom.

Verder geven onze vrijwilligers de cursus arbeidsoriëntatie (CAO). Samen met de vrijwilliger ontdekt de ex-gevangene welk werk bij hem past. Onze adviseur arbeid zoekt daarna samen met de ex-gevangene naar een geschikte baan.

Voor kerken

Kerkelijke gemeenten kunnen ons bellen om vertrouwelijk situaties te bespreken. Wij geven (telefonisch) advies en denken mee.

Wat kunt u doen voor Gevangenzorg?

Wij geven u als Gevangenzorg vanuit onze deskundigheid graag advies en denken met u mee. U kunt ook iets voor ons betekenen. Wat kunt u doen?

- **Bid:** gebed heeft binnen Gevangenzorg Nederland een belangrijke plaats. Geef u op voor onze maandelijkse digitale gebedsbrief.
- **Geef:** steun onze projecten. We waarderen het enorm dat honderden kerkelijke gemeentes ons steunen door het houden van collectes.
- **Word bezoek- of kerkvrijwilliger:** misschien zijn er binnen uw kerkelijke gemeente personen die zich in willen zetten als bezoekvrijwilliger voor gevangenen en hun achterblijvende familieleden. Wilt u ons werk (blijvend) onder de aandacht brengen in uw kerkelijke gemeente? Kerkvrijwilligers organiseren presentaties en acties of brengen nieuwsbrieven onder de aandacht in hun kerkelijke gemeente.
- **Vraag een spreker aan:** wij verzorgen presentaties op locatie tijdens bijvoorbeeld gemeenteavonden, jeugdclubs en vrouwen- of ouderenverenigingen. Al onze gastsprekers hebben zelf gevangenen bezocht of zijn zelf ex-gevangene.
- **Plaats een ervaringsverhaal:** plaats een artikel over Gevangenzorg in het kerkblad of op de website van uw kerkelijke gemeente.
- **Blijf op de hoogte:** we hebben een nieuwsbrief voor kerkenraden en diaconieën.

Bel of mail ons voor meer informatie

- ☎ 079 331 05 68
- ✉ info@gevangenzorg.nl
- 🌐 gevangenzorg.nl/kom-in-actie-als-kerk

Nuttige adressen

Algemeen

Justitiepastoraat

Dienst Geestelijke Verzorging
Postbus 90829
2509 LV Den Haag
☎ 088 071 97 02

Dienst Justitiële Inrichtingen

Hoofdkantoor DJI
Postbus 30132
2500 GC Den Haag
☎ 088 071 97 02
🌐 dji.nl

Gevangenen in het buitenland

Stichting Epafra

Morssingel 5-7
2312 AZ Leiden
☎ 071 204 84 07
✉ info@epafra.nl
🌐 epafra.nl

Opvang na detentie

Stichting Ontmoeting

Centraal Bureau
Onderdoor 56
Postbus 263
3990 GB Houten
☎ 030 635 40 90
✉ info@ontmoeting.org
🌐 ontmoeting.org

Exodus Nederland

Morssingel 5
2312 AZ Leiden
☎ 071 516 19 50
✉ info@exodus.nl
🌐 exodus.nl

Kerken met Stip

Morssingel 5
2312 AZ Leiden
☎ 06 135 529 54
✉ kerken.met.stip@gmail.com
🌐 www.kerkenmetstip.nl

Wilt u meer informatie of advies?

Neem gerust contact met ons op.
U kunt ons bellen, e-mailen of
schrijven op onderstaand postadres.

We zijn op werkdagen telefonisch
bereikbaar van 09.00 tot 17.00 uur.

Met uw persoonlijke gegevens en
privacy wordt uiteraard zorgvuldig
omgegaan.

Gevangenenzorg Nederland

Koraalrood 25
2718 SB Zoetermeer

Postbus 5042
2701 GA Zoetermeer

079 331 05 68
info@gevangenenzorg.nl
gevangenenzorg.nl

IBAN NL61INGB0006391416
BIC INGBNL2A

Min. erkenning: 644939/97/DJI
Kvk: 41157975

In deze brochure leest u
hoe u binnen uw kerkelijke
gemeente om kunt gaan met
de gevolgen van detentie.

GOED DOEL